

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

Кафедра громадського здоров'я та медико-біологічних основ
фізичної культури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Сумського державного
педагогічного університету
імені А. С. Макаренка

Юрій ЛЯННОЙ

« 14 » травня 20 25 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
курсів

Молодша медична сестра з догляду за хворими

(назва курсів)

Мова навчання: українська мова

Суми - 2025

Розробники:

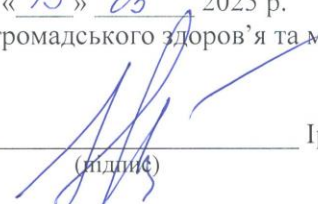
Калиниченко Ірина Олександрівна – д.мед.н., професор, завідувач кафедри громадського здоров'я та медико-біологічних основ фізичної культури СумДПУ імені А. С. Макаренка;

Латіна Ганна Олександрівна – к.б.н., доцент кафедри громадського здоров'я та медико-біологічних основ фізичної культури СумДПУ імені А. С. Макаренка.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри громадського здоров'я та медико-біологічних основ фізичної культури

Протокол № 10 від « 13 » 05 2025 р.

Завідувач кафедри громадського здоров'я та медико-біологічних основ фізичної культури

(підпис) Ірина КАЛИНИЧЕНКО

©СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2025

© Калиниченко І.О., Латіна Г.О., 2025

Опис курсів

Найменування показників	Характеристика курсів
	денна форма навчання
Кількість кредитів – 16	Лекції
	20 год.
Загальна кількість годин – 480 годин	Практичні заняття
	40 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –10 год.	Самостійна робота
	420 год.
	Вид контролю: залік

Мета вивчення курсів

Програма курсового навчання «Молодша медична сестра з догляду за хворими» розрахована на осіб з повною або базовою загальною середньою освітою, професійною (професійно-технічною) освітою, без вимог до стажу роботи.

Мета курсів: надати знання та практичні навички щодо загального та спеціального догляду за хворими.

Основними завданнями курсів є:

- сформувати знання та навички із загального догляду за хворими
- навчити загальним основам проведення фізіотерапевтичних та найпростіших процедур
- сформування знання щодо участі молодшої медичної сестри у лікувальному процесі
- сформувати знання та навички щодо спеціального догляду за хворими.

У результаті вивчення навчальної дисципліни оволодіває такими компетентностями:

- загальний догляд за хворими
- загальні основам проведення фізіотерапевтичних та найпростіших процедур
- участь молодшої медичної сестри у лікувальному процесі
- спеціальний догляд за хворими.

1. Передумови для вивчення дисципліни

Оволодіння фаховими компетентностями, що формуються під час вивчення біології.

2. Результати навчання за дисципліною

Професійні компетентності		Зміст професійних компетентностей
Загальний догляд за хворими	знати	основи анатомії і фізіології людини; порядок проведення антропометрії пацієнта; вимоги до постільної та натільної білизни; особливості особистої гігієни пацієнта; порядок організації гігієнічного догляду важкохворих; основи раціонального харчування; основні принципи лікувального харчування; правила організації годування важкохворих; порядок здійснення штучного годування; вимоги до контролю за відвідуванням пацієнтів, передачею продуктів та їх зберіганням; напрями формування здорового способу життя.
	уміти	замінити натільну та постільну білизну; антропометрію; проводити гігієнічний догляд; годувати важкохворих

Загальні основи проведення фізіотерапевтичних та найпростіших процедур	знати	поняття, види та вимоги до проведення найпростіших фізіотерапевтичних процедур; вимоги до приготування і застосування холодного, гарячого зігрівального компресів для хворого; застосування грілки; застосування пухиря з льодом; постановка гірчичників; поняття, порядок приготування та застосування різних видів лікувальних ванн; поняття організації загартовуючих процедур; поняття, види клізм та особливості їх застосування; поняття та особливості застосування газовивідної трубки; поняття термометрії, будову термометра, правила зберігання та користування термометром, види термометрів; основні вимоги до вимірювання температури тіла.
	уміти	проводити фізіотерапевтичні процедури, застосувати клізми та газовивідну трубку, проводити термометрію
Участь молодшої медичної сестри у лікувальному процесі	знати	поняття та порядок проведення лабораторних методів досліджень: збирання харкотиння, збирання сечі, збирання калу; порядок підготовки хворих до інструментальних методів досліджень; порядок отримання, зберігання й облік лікарських засобів; правила роздачі лікарських засобів; основні способи застосування лікарських засобів.
	уміти	проводити збір матеріалу для лабораторних досліджень; проводити підготовку хворих для інструментальних досліджень; застосовувати лікарські засоби.
Спеціальний догляд за хворими	знати	особливості спеціального догляду за хірургічними хворими, венеричними хворими, гінекологічними хворими, лор-хворими, хворими із ураженнями органу зору, нервово-психічними хворими, хворими старчого та похилого віку; етичний кодекс медичного працівника України; особливості поведінки молодшої медичної сестри під час спілкування з пацієнтами різного віку.
	уміти	проводити догляд за хворими в залежності від специфіки захворювань; проводити серцево-легеневу реанімацію

Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
A	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких не значна
C	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
F	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів
FX	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу

Розподіл балів

Назви розділів і тем	Усього	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
РОЗДІЛ 1.				
Тема 1.1.	2	0,5	0,5	1
Тема 1.2.	2	0,5	0,5	1
Тема 1.3.	2	0,5	0,5	1
Тема 1.4.	2	0,5	0,5	1
Тема 1.5.	2	0,5	0,5	1
Разом за розділ 1	10	2,5	2,5	5
РОЗДІЛ 2.				
Тема 2.1.	3	0,5	0,5	2
Тема 2.2.	3	0,5	0,5	2
Тема 2.3.	3	0,5	0,5	2
Тема 2.4.	3	0,5	0,5	2
Тема 2.5.	3	0,5	0,5	2
Тема 2.6.	3	0,5	0,5	2
Тема 2.7.	3	0,5	0,5	2
Тема 2.8.	2	0,5	0,5	1
Тема 2.9.	2	0,5	0,5	1
Тема 2.10.	2	0,5	0,5	1
Тема 2.11.	2	0,5	0,5	1
Тема 2.12.	2	0,5	0,5	1
Тема 2.13.	2	0,5	0,5	1
Тема 2.14.	2	0,5	0,5	1
Тема 2.15.	2	0,5	0,5	1
Тема 2.16.	2	0,5	0,5	1
Разом за розділ 2	32	8	8	16
РОЗДІЛ 3.				
Тема 3.1.	3	1	1	1
Тема 3.2.	3	1	1	1
Тема 3.3.	3	1	1	1
Тема 3.4.	3	1	1	1
Тема 3.5.	3	1	1	1
Тема 3.6.	3	1	1	1
Тема 3.7.	3	1	1	1
Тема 3.8.	3	1	1	1
Тема 3.9.	3	1	1	1
Тема 3.10.	3	1	1	1
Тема 3.11.	3	1	1	1
Разом за розділ 3	33	11	11	11
РОЗДІЛ 4.				
Тема 4.1.	2	0,5	0,5	1
Тема 4.2.	2	0,5	0,5	1
Тема 4.3.	2	0,5	0,5	1
Тема 4.4.	2	0,5	0,5	1
Разом	8	2	2	4
Сума	100			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

3. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: тести, завдання на медичному обладнанні, групових завдання на практичному заняття.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ОСНОВИ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ

Тема 1.1. Анатомія і фізіологія людини

Анатомія і фізіологія як науки, що вивчають механізми задоволення потреб людини. Місце людини в природі. Організм як єдине ціле. Взаємодія організму людини із зовнішнім середовищем. Зв'язок структури та функції. Визначення понять «норма», «аномалія», «життя», «здоров'я». Індивідуальне і суспільне здоров'я. Показники суспільного здоров'я: народжуваність, смертність, середня тривалість життя, захворюваність. Предмет вивчення анатомії, методи дослідження в анатомії. Частини тіла людини, ділянки голови, тулуба, кінцівок. Системи органів. Порожнини тіла. Предмет вивчення фізіології, методи досліджень у фізіології. Конституція. Фактори, що її обумовлюють. Морфологічні типи конституції.

Тема 1.2. Система органів дихання

Фактори, що здійснюють вплив на процес дихання. Значення кисню та вуглекислого газу для людини. Процес дихання, визначення, етапи (зовнішнє дихання, транспорт газів кров'ю, тканинне дихання). Органи дихальної системи: верхні дихальні шляхи, нижні дихальні шляхи, власне дихальна частина. Ніс, гортань, трахея, бронхи, легені, плевра. Їх зовнішня та внутрішня будова, розташування, значення.

Тема 1.3. Серцево-судинна система

Загальна характеристика серцево-судинної системи. Фактори, що здійснюють вплив на кровообіг. Процес кровообігу, визначення, значення, структури, що його здійснюють. Анатомічна будова серця. Його функції.

Судини, види, будова стінки артерій, вен, капілярів. Причини руху крові в артеріях, венах, капілярах. Функціональні групи судин. Мале та велике кола кровообігу. Основні показники кровообігу – об'ємна швидкість, кров'яний тиск, його види, систолічний і діастолічний тиск; фактори, що їх обумовлюють. Оптимальний рівень артеріального тиску.

Тема 1.4. Травна система і травлення

Основні поживні речовини та їх значення. Процес живлення. Визначення, етапи. Зовнішнє живлення: прийом їжі, механічна та хімічна обробка їжі у травному каналі, всмоктування поживних речовин у кров, транспорт поживних речовин до тканин у розчиненому в плазмі вигляді, у сполуках із білками плазми, еритроцитами. Травна система. Структури травної системи – травний канал, великі травні залози. Травний канал, органи, що його утворюють: порожнина рота, глотка, стравохід, шлунок, тонка кишка, товста кишка. Принцип будов їх стінки. Очеревина. Великі

травні залози: великі слинні залози, підшлункова залоза, печінка, жовчний міхур. Їх значення і функції.

Тема 1.5. Система органів виділення

Потреба виділення, структури організму, що її забезпечують, взаємозв'язок видільних структур. Процес виділення. Речовини, що підлягають виділенню. Етапи процесу виділення. Сечова система. Органи, що її утворюють. Функції. Нирки. Процес утворення сечі. Сечоводи. Сечовий міхур. Сечівник (жіночий, чоловічий). Регуляція сечовиділення.

РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНИЙ ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ

Тема 2.1. Оцінка функціонального стану пацієнта

Дослідження пульсу на променевій артерії. Вимірювання температури тіла під пахвою. Визначення частоти, глибини, ритму дихання. Вимірювання артеріального тиску

Тема 2.2. Виконання найпростіших фізіотерапевтичних процедур

Накладання гірчичників. Вакуумтерапія. Застосування грілки. Застосування міхура з льодом. Накладання холодного компресу. Накладання гарячого компресу. Накладання зігрівального напівспиртового компресу. Застосування п'явок

Тема 2.3. Догляд за пацієнтом зі зниженою рухомістю (нерухомого)

Попередження ризику розвитку пролежнів. Попередження розвитку контрактури суглобів та гіпотрофії м'язів. Зменшення ризику тромбоутворення в периферійних венах. Попередження ортостатичної гіпотензії. Попередження затримки виділення мокротиння. Попередження закрепи, метеоризму та розв'язання проблеми відсутності апетиту. Попередження порушення сечовиділення, утворення каменів у нирках, інфекції сечових шляхів. Попередження виникнення дезорієнтації, дезадаптації

Тема 2.4. Зміни положення пацієнта

Надання пацієнтові положення Фаулера. Надання пацієнтові з геміплегією положення Фаулера. Надання пацієнтові положення Сімса. Надання пацієнтові положення лежачи на спині. Надання пацієнтові з геміплегією положення лежачи на спині. Надання пацієнтові з геміплегією положення лежачи на животі.

Тема 2.5. ПЕРЕМІЩЕННЯ ПАЦІЄНТА

Переміщення пацієнта до узголів'я на широкому ліжку. Переміщення пацієнта до узголів'я за допомогою підкладної пелюшки на ліжку зі змінною висотою. Переміщення пацієнта до узголів'я ліжка зі змінною висотою. Переміщення пацієнта до узголів'я ліжка зі змінною висотою. Переміщення пацієнта за допомогою простирадла до узголів'я, що опускається. Переміщення безпорадного пацієнта до узголів'я ліжка. Переміщення пацієнта за допомогою підкладної пелюшки до краю ліжка. Переміщення пацієнта на край ліжка. Переміщення пацієнта з положення лежачи на боці в положення сидячи з опущеними ногами. Переміщення пацієнта з положення сидячи на ліжку з опущеними ногами на функціональне крісло-каталку, що

має рухому підставку для ніг, або стілець. Переміщення пацієнта із положення сидячи на ліжку з опущеними ногами на крісло-каталку, яке має нерухому підставку для ніг. Переміщення пацієнта з ліжка на стілець. Переміщення пацієнта з ліжка на стілець без підлокітників чи спинки. Переміщення пацієнта з положення сидячи на стільці в положення лежачи у ліжку. Переміщення пацієнта з ліжка, на якому регулюється висота, на каталку і навпаки. Переміщення пацієнта зі звичайного ліжка на каталку і навпаки

Тема 2.6. Піднімання пацієнта

Піднімання голови і плечей пацієнта. Піднімання пацієнта в ліжку за допомогою плеча – австралійське піднімання. Піднімання пацієнта зі стільця за допомогою розгойдування і переміщення його на інший стілець, крісло чи ліжко

Тема 2.7. Підтримування пацієнта

Підтримування пацієнта під час піднімання. Підтримування пацієнта методом «захват через руку». Підтримування пацієнта методом «захват з піднятим ліктем». Підтримування пацієнта методом «пахвовий захват». Підтримування пацієнта за пасок. Підтримування пацієнта під час ходіння.

Тема 2.8. Повертання пацієнта

Повернення пацієнта за допомогою підкладної пелюшки і надання положення на боці. Повертання пацієнта методом вільного перекочування і надання положення на боці. Повертання пацієнта на бік. Повертання пацієнта на живіт. Розміщення пацієнта в кріслі-каталці.

Тема 2.9. Взяття матеріалу для лабораторних досліджень

Взяття мазка із зіва для бактеріологічного дослідження. Взяття мазка із носа для бактеріологічного дослідження. Взяття калу на бактеріологічне дослідження. Збирання сечі для загального дослідження

Тема 2.10. Надання допомоги в підтриманні пацієнтом особистої гігієни

Допомога пацієнту під час гігієнічної ванни та миття голови. Допомога пацієнту під час гігієнічного душу та миття голови. Миття пацієнта в ліжку. Зміна постільної білизни на вільному ліжку. Зміна постільної білизни. I спосіб: пацієнт лежить у ліжку. Зміна постільної білизни. II спосіб: пацієнт лежить у ліжку. Допомога пацієнту під час переодягання (пацієнт може сидіти). Підмивання пацієнтки (за допомогою корнцанга із серветкою). Підмивання пацієнтки (за допомогою махрової рукавички). Підмивання пацієнта (за допомогою корнцанга із серветкою). Підмивання пацієнта (за допомогою махрової рукавички). Догляд за ротовою порожниною. Догляд за очима. Догляд за вухами

Тема 2.11. Годування пацієнта

Годування пацієнта через назогастральний зонд за допомогою лійки. Заповнення системи для годування пацієнта через назогастральний зонд краплинно. Годування пацієнта через назогастральний зонд краплинно. Годування пацієнта через назогастральний зонд за допомогою шприца Жане.

Годування важкохворого з ложки. Годування пацієнта за допомогою напувальної. Годування пацієнта через гастростому

Тема 2.12. Застосування лікарських засобів

Закладання мазі в ніс. Закладання мазі за повіку. Закрапування судинозвужувальних крапель у ніс. Закрапування олійних крапель в ніс. Закрапування крапель в очі. Закрапування крапель у вуха. Застосування лікарських засобів перорально. Застосування лікарських засобів сублінгвально

Тема 2.13. Застосування лікарських засобів парентерально

Розведення порошку у флаконі. Набирання ліків із ампули. Внутрішньокірня ін'єкція (проба на індивідуальну чутливість до антибіотика). Внутрішньошкірна ін'єкція (проба Манту). Підшкірна ін'єкція (введення інсуліну). Підшкірна ін'єкція (введення олійного розчину). Внутрішньом'язова ін'єкція

Тема 2.14. Виконання зондових процедур

Уведення шлункового зонда через рот (поведінка пацієнта адекватна). Уведення назогастрального зонда. Промивання шлунка товстим зондом. Промивання шлунка тонким зондом

Тема 2.15. Катетеризації сечового міхура та застосування газовивідної трубки

Катетеризація сечового міхура чоловіка гумовим катетером, у тому числі катетером Фолея. Катетеризація сечового міхура жінки гумовим катетером, у тому числі катетером Фолея. Звільнення дренажного мішка від сечі. Догляд за промежиною пацієнта (пацієнтки) із сечовим катетером. Застосування газовивідної трубки

Тема 2.16. Постановки клізм

Клізма очисна. Клізма гіпертонічна. Клізма послаблювальна (олійна). Клізма сифонна. Клізма лікувальна (мікроклізма)

РОЗДІЛ 3. СПЕЦІАЛЬНИЙ ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ

Тема 3.1. Спеціальний догляд за терапевтичними хворими

Спеціальний догляд за хворими під час гарячки. Догляд при захворюваннях органів дихальної системи. Догляд при гострому та хронічному бронхіті. Догляд та перша медична допомога при пневмотораксі та плевриті. Особливості догляду при туберкульозі, кровохарканні. Догляд за хворими із захворюваннями серцево-судинної системи. Стенокардія. Інфаркт міокарду. Догляд за хворими при гіпертонічному кризі, гіпотонії. Догляд за хворими при легенево-серцевій недостатності. Методика. Техніка. Догляд за хворими із захворюваннями травної системи. Промивання шлунку. Підготовка хворого до рентгенологічного обстеження, гастроскопії, УЗД. Особливості догляду за хворими із захворюваннями крові. Догляд за хворими із захворюваннями нирок та сечовивідних шляхів. Збирання сечі для лабораторного дослідження. Догляд за хворими із захворюваннями опорно-рухової системи. Надання зручного положення в ліжку. Особливості догляду за хворими із променевою хворобою. Догляд за хворими з ендокринними

захворюваннями. Ожиріння, догляд та спостереження. Особливості догляду та спостереження за хворими з інсулінозалежним цукровим діабетом. Гіперглікемічна та гіпоглікемічна кома. Догляд за хворими з тиреотоксикозом.

Тема 3.2. Анатомо-фізіологічні особливості дитячого віку. Особливості догляду за хворими дітьми

Анатомо-фізіологічні особливості дитячого віку. Антропометричні вимірювання дітей. Особиста гігієна. Гігієна палати. Зберігання та прання білизни. Правила дезінфекції білизни та відправлень. Вимоги до дотримання загального режиму при догляді за хворими дітьми. Догляд за шкірою дитини. Профілактика попрілостей. Значення харчування в оздоровленні дітей. Особливості годування при розладі шлунково-кишкового тракту. Штучне годування дітей. Штучне харчування. Особливості догляду при рахіті та спазмофілії. Особливості догляду за дітьми при ексудативно-катаральному діатезі. Догляд за дітьми із захворюваннями органів дихання. Особливості догляду за дітьми, ураженими туберкульозом. Догляд за дітьми із захворюваннями серця та кровообігу. Догляд за дітьми при захворюваннях нирок. Дотримання режиму та дієти. Догляд за дітьми при цукровому діабеті та його ускладненнях. Санітарний режим та правила особистої гігієни молодшого медичного персоналу в інфекційних відділеннях дитячого стаціонару. Особливості обслуговування та догляд за дітьми в інфекційному відділенні стаціонару. Особливості догляду за дітьми, хворими на кір та скарлатину. Особливості догляду за дітьми, хворими на кашлюк. Допомога при нападі кашлю. Особливості догляду за дітьми, хворими на дифтерію.

Тема 3.3 Спеціальний догляд за хірургічними хворими

Роль молодшої медичної сестри при догляді за хірургічними хворими. Поняття про асептику та антисептику в хірургії. Доопераційний період. Підготовка хворого до операції. Операційне поле. Підготовка порожнини рота, шлунково-кишкового тракту. Доставка хворого в операційну. Особливості підготовки хворого до термінової операції. Особливості підготовки до операції дітей. Післяопераційний період. Транспортування з операційної. Підготовка палати та ліжка, перекладання та перевертання. Догляд при виході з наркозу. Догляд за хворими з травмами, забоями, вивихами, переломами. Перша допомога при травмах. Догляд за хворими з різними видами поранень. Догляд за хворими з травмами голови та попереку. Догляд при переломі ключиць та ребер, при травматичній ампутації кінцівок (при відриві кінцівок)

Синдром тривалого стиснення, надання першої допомоги. Травматичний шок, фази шоку. Допомога. Допомога палатній медсестрі при догляді за хворими з трахеостомічною трубкою, гастростомією. Правила догляду за хворими з дренажами грудної порожнини та пораненнями органів черевної порожнини. Особливості догляду за важкохворими.

Тема 3.4. Догляд за інфекційними хворими

Поняття інфекційна хвороба. Джерело інфекції та епідемічне вогнище. Шляхи розповсюдження інфекцій. Види та методи дезінфекції, дезінсекції та дератизації. Особливості догляду за інфекційними хворими. Особливості догляду за хворими на вірусний гепатит А, грип. Особливості догляду за хворими на дифтерію, кір, краснуху, малярію. Особливості догляду за хворими з особливо небезпечними інфекціями (чума, холера, сибірка). Правила безпеки медичного персоналу при роботі в інфекційному відділенні.

Тема 3.5. Догляд за породіллями та гінекологічними хворими

Роль молодшої медичної сестри та її обов'язки в системі акушерсько-гінекологічної допомоги. Санітарно-гігієнічні вимоги до пологодопоміжних закладів. Значення асептики та антисептики в акушерстві та гінекології. Особливості прибирання та дезінфекції приміщень акушерського стаціонару. Обробка та стерилізація гінекологічного інструментарію та допоміжних матеріалів. Правила санітарної обробки при поступленні в пологове відділення. Методи транспортування. Догляд та спостереження за вагітними, підготовка до пологів. Догляд за породіллями, приготування ліжка. Особливості догляду за вагітними з ранніми та пізніми токсикозами. Особливості догляду при еклампсії.

Догляд за гінекологічними хворими.

Тема 3.6. Догляд за хворими із захворюваннями шкіри та венеричними хворими

Особливості догляду за хворими на дерматози, алергійні хвороби шкіри, інфекційні дерматози, туберкульоз шкіри, лепру, вірусні та паразитарні хвороби шкіри, інфекційні еритеми.

Особливості догляду за хворими при первинному, вторинному, третинному періодах сифілісу та природженому сифілісі, хворими на гонорею.

Правила догляду за інфікованими на СНІД. Деонтологічні та юридичні аспекти проблеми шкірно-венеричних захворювань.

Тема 3.7. Догляд за хворими із ураженнями органу зору

Особливості догляду за хворими в офтальмологічному відділенні. Особливості догляду за хворими із хворобами очей при соціально-побутових захворюваннях.

Тема 3.8. Особливості догляду за хворими із ЛОР-захворюваннями

Догляд за хворими з важкими формами ангіни та паратонзиллярними абсцесами. Догляд за хворими з ураженнями вуха. Особливості догляду при опіках ЛОР-органів.

Тема 3.9. Особливості догляду за нервово-психічними хворими

Лікувально-охоронний режим лікарні. Догляд за хворими при захворюваннях спинного мозку та периферичної нервової системи. Допомога і догляд при черепно – мозкових травмах, контузіїх та їх наслідками. Догляд за хворими під час та після епілептичного нападу. Особливості догляду за хворими з алкогольними психозами.

Тема 3.10. Особливості догляду за хворими старечого та похилого віку

Особливості поведінки хворих старечого та похилого віку. Необхідність терпимого поводження і ставлення до такої категорії хворих. Специфіка догляду. Особливості догляду за лежачими хворими.

Тема 3.11. Паліативна та хоспісна допомога

Основні поняття паліативної та хоспісної допомоги, їх мета та завдання. Паліативна та хоспісна медицина у сучасному світі. Паліативна та хоспісна медицина в Україні.

РОЗДІЛ 4. ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ТА ДЕОНТОЛОГІЯ

Тема 4.1. Професійна мораль як основа медичної етики

Поняття про мораль і медичну етику. Втілення принципів професійної медичної моралі в історичному просторі. Специфіка професійної медичної моралі. Основні питання медичної етики.

Деонтологія – наука про обов'язок перед пацієнтом і суспільством, професійну поведінку медичного працівника. Внутрішня та зовнішня культура поведінки медичного працівника. Основні якості внутрішньої культури медичного працівника. Основні принципи медичної етики і деонтології.

Тема 4.2. Спілкування

Рівні спілкування. Засоби спілкування (вербальні та невербальні). Майстерність спілкування молодшої медичної сестри. Компоненти, що сприяють вмінню слухати і розуміти. Загальні принципи уміння ефективно слухати.

Фактори, що сприяють спілкуванню: цілеспрямована бесіда, довіра й контакт, створення умов для самовираження, підтримка тощо.

Фактори, що перешкоджають спілкуванню: виказування власної думки, різка зміна предмету розмови, захист людей, яких критикує пацієнт, обіцянки пацієнту, поспішні висновки, культурні відмінності, стилі спілкування, різниця у віці.

Тема 4.3. Медичний працівник і пацієнт

Слово медичного працівника як зцілювальна сила. Поняття ятропатогенії та ятросаногенії. Ятрогенні захворювання, причини їх виникнення.

Повага людської гідності пацієнта. Професійна моральна відповідальність медичного працівника. Принцип збереження медичної

таємниці. Принцип «насамперед не зашкодь». Етика взаємовідносин медичного працівника та хворого.

Молодша медична сестра та її професія. Повага до своєї професії. Молодша медична сестра і колеги. Медичний працівник і сумнівна медична практика.

Лікарські помилки і нещасні випадки в роботі медичних працівників. Дотримання деонтологічних правил для профілактики професійних помилок.

Тема 4.4. Етико-деонтологічні аспекти в діяльності медичних працівників різних спеціальностей

Етика і деонтологія в клінічній реаніматології. Етичні проблеми вмирання та смерті. Особливості етико-деонтологічної роботи з пацієнтами терапевтичного, хірургічного, неврологічного, психіатричного профілю; зі здоровими та хворими дітьми; з пацієнтами інфекційних, акушерських і гінекологічних відділень, дермато-венерологічних диспансерів і з онкологічними пацієнтами.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Усього				
		Лекції	Практ.	Конс.	Сам.р
РОЗДІЛ 1. ОСНОВИ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ					
Тема 1.1. Анатомія і фізіологія людини	12,5	2	0,5		10
Тема 1.2. Система органів дихання	11,5	1	0,5		10
Тема 1.3. Серцево-судинна система	12	1	1		10
Тема 1.4. Травна система і травлення	12	1	1		10
Тема 1.5. Система органів виділення	12	1	1		10
Усього за розділом 1	60	6	4		50
РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНИЙ ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ					
Тема 2.1. Оцінка функціонального стану пацієнта	12,5	0,5	1		11
Тема 2.2. Виконання найпростіших фізіотерапевтичних процедур	12,5	0,5	1		11
Тема 2.3. Догляд за пацієнтом зі зниженою рухомістю (нерухомого)	12,5	0,5	1		11
Тема 2.4. Зміни положення пацієнта	12,5	0,5	1		11
Тема 2.5. Переміщення пацієнта	12,5	0,5	1		11
Тема 2.6. Піднімання пацієнта	12,5	0,5	1		11
Тема 2.7. Підтримування пацієнта	12,5	0,5	1		11
Тема 2.8. Повертання пацієнта	12,5	0,5	1		11
Тема 2.9. Взяття матеріалу для лабораторних досліджень	12,5	0,5	1		11
Тема 2.10. Надання допомоги в підтриманні пацієнтом особистої гігієни	12,5	0,5	1		11
Тема 2.11. Годування пацієнта	12,5	0,5	1		11
Тема 2.12. Застосування лікарських засобів	12,5	0,5	1		11
Тема 2.13. Застосування лікарських засобів парентерально	12,5	0,5	1		11
Тема 2.14. Виконання зондових процедур	12,5	0,5	1		11
Тема 2.15. Катетеризації сечового міхура та застосування газовивідної трубки	12,5	0,5	1		11
Тема 2.16. Постановки клізм	12,5	0,5	1		11
Усього за розділом 2	200	8	16		176
РОЗДІЛ 3. СПЕЦІАЛЬНИЙ ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ					
Тема 3.1. Спеціальний догляд за терапевтичними хворими	15,5	0,5	1		14
Тема 3.2. Анатомо-фізіологічні особливості дитячого віку. Особливості догляду за хворими	16,5	0,5	2		14

дітьми					
Тема 3.3 Спеціальний догляд за хірургічними хворими	16,5	0,5	2		14
Тема 3.4. Догляд за інфекційними хворими	15,5	0,5	1		14
Тема 3.5. Догляд за породіллями та гінекологічними хворими	11,5	0,5	1		10
Тема 3.6. Догляд за хворими із захворюваннями шкіри та венеричними хворими	11	0,5	0,5		10
Тема 3.7. Догляд за хворими із ураженнями органу зору	11	0,5	0,5		10
Тема 3.8. Особливості догляду за хворими із ЛОР-захворюваннями	11	0,5	0,5		10
Тема 3.9. Особливості догляду за нервово-психічними хворими	11	0,5	0,5		10
Тема 3.10. Особливості догляду за хворими старечого та похилого віку	11	0,5	0,5		10
Тема 3.11. Паліативна та хоспісна допомога	11,5	1	0,5		10
Усього за розділом 3	142	6	10		126
РОЗДІЛ 4. ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ТА ДЕОНТОЛОГІЯ					
Тема 4.1. Професійна мораль як основа медичної етики	13	2	1		15
Тема 4.2. Спілкування	12	1	1		15
Тема 4.3. Медичний працівник і пацієнт	18	2	1		18
Тема 4.4. Етико-деонтологічні аспекти в діяльності медичних працівників різних спеціальностей	17	1	1		20
Усього за розділом 4	78	6	4		68
Усього	480	26	34		420

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
РОЗДІЛ 1. ОСНОВИ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ		
1	Тема 1.1. Анатомія і фізіологія людини	2
2	Тема 1.2. Система органів дихання	1
3	Тема 1.3. Серцево-судинна система	1
4	Тема 1.4. Травна система і травлення	1
5	Тема 1.5. Система органів виділення	1
РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНИЙ ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ		
6	Тема 2.1. Оцінка функціонального стану пацієнта	0,5
7	Тема 2.2. Виконання найпростіших фізіотерапевтичних процедур	0,5
8	Тема 2.3. Догляд за пацієнтом зі зниженою рухомістю (нерухомого)	0,5
9	Тема 2.4. Зміни положення пацієнта	0,5
10	Тема 2.5. Переміщення пацієнта	0,5
11	Тема 2.6. Піднімання пацієнта	0,5
12	Тема 2.7. Підтримування пацієнта	0,5
13	Тема 2.8. Повертання пацієнта	0,5
14	Тема 2.9. Взяття матеріалу для лабораторних досліджень	0,5
15	Тема 2.10. Надання допомоги в підтриманні пацієнтом особистої гігієни	0,5
16	Тема 2.11. Годування пацієнта	0,5
17	Тема 2.12. Застосування лікарських засобів	0,5
18	Тема 2.13. Застосування лікарських засобів парентерально	0,5
19	Тема 2.14. Виконання зондових процедур	0,5
20	Тема 2.15. Катетеризації сечового міхура та застосування газовивідної трубки	0,5
21	Тема 2.16. Постановки клізм	0,5
РОЗДІЛ 3. СПЕЦІАЛЬНИЙ ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ		
22	Тема 3.1. Спеціальний догляд за терапевтичними хворими	0,5
23	Тема 3.2. Анатомо-фізіологічні особливості дитячого віку. Особливості догляду за хворими дітьми	0,5
24	Тема 3.3 Спеціальний догляд за хірургічними хворими	0,5
25	Тема 3.4. Догляд за інфекційними хворими	0,5
26	Тема 3.5. Догляд за породіллями та гінекологічними хворими	0,5
27	Тема 3.6. Догляд за хворими із захворюваннями шкіри та венеричними хворими	0,5

28	Тема 3.7. Догляд за хворими із ураженнями органу зору	0,5
29	Тема 3.8. Особливості догляду за хворими із ЛОР-захворюваннями	0,5
30	Тема 3.9. Особливості догляду за нервово-психічними хворими	0,5
31	Тема 3.10. Особливості догляду за хворими старечого та похилого віку	0,5
32	Тема 3.11. Паліативна та хоспісна допомога	1
РОЗДІЛ 4. ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ТА ДЕОНТОЛОГІЯ		
33	Тема 4.1. Професійна мораль як основа медичної етики	2
34	Тема 4.2. Спілкування	1
35	Тема 4.3. Медичний працівник і пацієнт	2
36	Тема 4.4. Етико-деонтологічні аспекти в діяльності медичних працівників різних спеціальностей	1
Разом		26

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
РОЗДІЛ 1. ОСНОВИ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ		
1	Тема 1.1. Анатомія і фізіологія людини	0,5
2	Тема 1.2. Система органів дихання	0,5
3	Тема 1.3. Серцево-судинна система	1
4	Тема 1.4. Травна система і травлення	1
5	Тема 1.5. Система органів виділення	1
РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНИЙ ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ		
6	Тема 2.1. Оцінка функціонального стану пацієнта	1
7	Тема 2.2. Виконання найпростіших фізіотерапевтичних процедур	1
8	Тема 2.3. Догляд за пацієнтом зі зниженою рухомістю (нерухомого)	1
9	Тема 2.4. Зміни положення пацієнта	1
10	Тема 2.5. Переміщення пацієнта	1
11	Тема 2.6. Піднімання пацієнта	1
12	Тема 2.7. Підтримування пацієнта	1
13	Тема 2.8. Повертання пацієнта	1
14	Тема 2.9. Взяття матеріалу для лабораторних досліджень	1
15	Тема 2.10. Надання допомоги в підтриманні пацієнтом особистої гігієни	1
16	Тема 2.11. Годування пацієнта	1
17	Тема 2.12. Застосування лікарських засобів	1
18	Тема 2.13. Застосування лікарських засобів	1

	парентерально	
19	Тема 2.14. Виконання зондових процедур	1
20	Тема 2.15. Катетеризації сечового міхура та застосування газовивідної трубки	1
21	Тема 2.16. Постановки клізм	1
РОЗДІЛ 3. СПЕЦІАЛЬНИЙ ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ		
22	Тема 3.1. Спеціальний догляд за терапевтичними хворими	1
23	Тема 3.2. Анатомо-фізіологічні особливості дитячого віку. Особливості догляду за хворими дітьми	2
24	Тема 3.3 Спеціальний догляд за хірургічними хворими	2
25	Тема 3.4. Догляд за інфекційними хворими	1
26	Тема 3.5. Догляд за породіллями та гінекологічними хворими	1
27	Тема 3.6. Догляд за хворими із захворюваннями шкіри та венеричними хворими	0,5
28	Тема 3.7. Догляд за хворими із ураженнями органу зору	0,5
29	Тема 3.8. Особливості догляду за хворими із ЛОР-захворюваннями	0,5
30	Тема 3.9. Особливості догляду за нервово-психічними хворими	0,5
31	Тема 3.10. Особливості догляду за хворими старечого та похилого віку	0,5
32	Тема 3.11. Паліативна та хоспісна допомога	0,5
РОЗДІЛ 4. ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ТА ДЕОНТОЛОГІЯ		
33	Тема 4.1. Професійна мораль як основа медичної етики	1
34	Тема 4.2. Спілкування	1
35	Тема 4.3. Медичний працівник і пацієнт	1
36	Тема 4.4. Етико-деонтологічні аспекти в діяльності медичних працівників різних спеціальностей	1
Разом		34

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
РОЗДІЛ 1. ОСНОВИ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ		
1	Тема 1.1. Анатомія і фізіологія людини	10
2	Тема 1.2. Система органів дихання	10
3	Тема 1.3. Серцево-судинна система	10
4	Тема 1.4. Травна система і травлення	10
5	Тема 1.5. Система органів виділення	10
РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНИЙ ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ		
6	Тема 2.1. Оцінка функціонального стану пацієнта	11

7	Тема 2.2. Виконання найпростіших фізіотерапевтичних процедур	11
8	Тема 2.3. Догляд за пацієнтом зі зниженою рухомістю (нерухомого)	11
9	Тема 2.4. Зміни положення пацієнта	11
10	Тема 2.5. Переміщення пацієнта	11
11	Тема 2.6. Піднімання пацієнта	11
12	Тема 2.7. Підтримування пацієнта	11
13	Тема 2.8. Повертання пацієнта	11
14	Тема 2.9. Взяття матеріалу для лабораторних досліджень	11
15	Тема 2.10. Надання допомоги в підтриманні пацієнтом особистої гігієни	11
16	Тема 2.11. Годування пацієнта	11
17	Тема 2.12. Застосування лікарських засобів	11
18	Тема 2.13. Застосування лікарських засобів парентерально	11
19	Тема 2.14. Виконання зондових процедур	11
20	Тема 2.15. Катетеризації сечового міхура та застосування газовивідної трубки	11
21	Тема 2.16. Постановки клізм	11
РОЗДІЛ 3. СПЕЦІАЛЬНИЙ ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ		
22	Тема 3.1. Спеціальний догляд за терапевтичними хворими	14
23	Тема 3.2. Анатомо-фізіологічні особливості дитячого віку. Особливості догляду за хворими дітьми	14
24	Тема 3.3 Спеціальний догляд за хірургічними хворими	14
25	Тема 3.4. Догляд за інфекційними хворими	14
26	Тема 3.5. Догляд за породіллями та гінекологічними хворими	10
27	Тема 3.6. Догляд за хворими із захворюваннями шкіри та венеричними хворими	10
28	Тема 3.7. Догляд за хворими із ураженнями органу зору	10
29	Тема 3.8. Особливості догляду за хворими із ЛОР-захворюваннями	10
30	Тема 3.9. Особливості догляду за нервово-психічними хворими	10
31	Тема 3.10. Особливості догляду за хворими старечого та похилого віку	10
32	Тема 3.11. Паліативна та хоспісна допомога	10
РОЗДІЛ 4. ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ТА ДЕОНТОЛОГІЯ		
33	Тема 4.1. Професійна мораль як основа медичної етики	15
34	Тема 4.2. Спілкування	15
35	Тема 4.3. Медичний працівник і пацієнт	18
36	Тема 4.4. Етико-деонтологічні аспекти в діяльності медичних працівників різних спеціальностей	20
Разом		420

7. Рекомендовані джерела інформації

1. Основи медичних знань у схемах: навч. пос. для студ. вищ. навч. закл. / Г. О. Латіна. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. – 224 с.
2. Назар П.С. Загальний та спеціальний догляд за хворими з елементами фізичної реабілітації: навч. посібник / П.С. Назар, Л.Г. Шахліна. – К.: Олімпійська література, 2006. – 240 с.
3. Шуліпенко І. М. Загальний і спеціальний медичний догляд за хворими з основами валеології: навч.-метод. посіб. [для студентів мед. вузів і учнів мед. ліцеїв] / І. М. Шуліпенко. – К. : «КИЙ», 1998. – 384 с.
4. Калиниченко І. О., Латіна Г. О., Кравченко А. І., Заїкіна Г. Л. Домедична допомога при невідкладних станах: навч. посібник. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. 472 с. (Гриф СумДПУ імені А.С. Макаренка, протокол № 2 від 25.09.2023 р.) (ISBN 978-966-698-334-6) <https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/14064>
5. Домедична допомога на місці події : практичний посібник / П. Б. Волянський, А. М. Гринзовський, С. О. Гур'єв та ін. ; за заг. ред. д. н. держ. упр., професора П. Б. Волянського та д. мед. н., професора С. О. Гур'єва. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. – 224 с.
6. Основи тактичної медицини : навчально-методичний посібник / Тітов І. І., Голуб В. В., Колосовський С. О., Вихло І. І. – Вінниця : СПД Каштелянов О. І., 2015. – 64 с. Режим доступу: <https://zahystblog.files.wordpress.com/2015/12/d0bfd0bed181id0b1d0bdd0b8d0ba.pdf>
7. Основи медичних знань: Практикум для студентів педагогічних спеціальностей денної та заочної форм навчання / С. О. Баштан, С. П. Гвозд'їй, В. В. Пенюв – Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. – 88 с. Режим доступу: http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/27742/1/medical_knowledge.pdf
8. Домедична допомога на місці події : практичний посібник / П. Б. Волянський, А. М. Гринзовський, С. О. Гур'єв та ін. ; за заг. ред. д. н. держ. упр., професора П. Б. Волянського та д. мед. н., професора С. О. Гур'єва. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. – 224 с. Режим доступу: <https://dsns.gov.ua/upload/9/5/7/9/2020-5-19-112-posibnik.pdf>
9. Вайда Т. С. Долікарська допомога: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 874 с. Режим доступу: <http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/1951/1/%D0%92%D0%B0%D0%B9%D0%B4%D0%B0.pdf>
10. Долікарська допомога: навч. посіб. / Т. Л. Білоус. – Суми: видавничо-виробниче підприємство «Мрія», 2020. 148 с. Режим доступу: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8235/Dolikarska%20Dopomoha_Bilous_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y

11. Екстрена та невідкладна медична допомога : навчальний посібник / Бодулев О. Ю., Дикий О. М., Могильник А. І. та ін. ; заг. ред.: Шкурупія Д. А. – 2-ге вид. – Вінниця : Нова Книга, 2018. – 240 с. Режим доступу: <https://nk.in.ua/pdf/1710r.pdf>

12. Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах» Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0356-22#n36>

Додаткові:

1. Громадське здоров'я: підручник для студ. вищих мед. нав. закладів / В.Ф. Москаленко, О.П. Гульчій, Т.С. Грузєва, [та ін.]. – К.:ВД «Авіцена», 2012. – 560 с.: іл.

2. Загальна гігієна: пропедевтика гігієни : підручник / Є. Г. Гончарук, Ю. І. Кундієв, В. Г. Бардов ; за ред. Є. Г. Гончарука. – К. : Вища шк., 1995. – 552 с.

3. Сидоренко П. І. Військово-медична підготовка : підруч. / Сидоренко П. І., Гут Т. М., Чернишенко Г. А. – К. : Медицина, 2008. – 432 с.

4. Чуприна О. В. Основи медичних знань: долікарська допомога та медико-санітарна підготовка : навч. посіб. / Чуприна О. В., Гищак Т. В., Долинна О. В. – К. : Вид-во. «ПАЛИВОДА А. В.», 2006. – 216 с.

5. Мойсак О.Д. Основи медичних знань і охорони здоров'я: навч. посіб.: 4-те вид., випр. та доп. / О.Д. Мойсак . – АРИСТЕЙ, ЧП, 2007. – 616 с.

6. Чаплик В.В. Медицина надзвичайних ситуацій: підручник для студ.вищ. мед.навч.заклад./ В.В. Чаплик, П.В. Олійник, С.Т. Омельчук – Вінниця: Нова книга, 2012. – 352 с.

7. Березуцький В.В. Надзвичайні ситуації, рятувальні роботи та надання медичної допомоги при невідкладних станах: навч.посібник/В.В. Березуцький, І.З.Яковцов, Ю.О. Куліш, В.Г. Аветисян, В.П. Аніщук, В.М. Загуровський, В.І. Мустафа, Г.С. Яцина-Харків, 2012.-106с.

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

Аудіовізуальні, технічні і комп'ютерні засоби навчання: комп'ютер, мультимедійний проект, екран. Навчальні аудиторії, які обладнанні для проведення лекційних і практичних занять, презентації лекцій в Power point, медичні комплекти для догляду за хворими, за здоровою дитиною, медичні комплекти для долікарської допомоги при невідкладних станах, функціональне ліжко, медичний інструменти, засоби для тимчасової зупинки кровотеч, муляжі для ін'єкцій, муляж для реанімаційних заходів.